

**Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie społecznego wymiaru zrównoważonej Europy dla młodzieży**

(2023/C 185/06)

RADA I PRZEDSTAWICIELE RZĄDÓW PAŃSTW CZŁONKOWSKICH ZEBRANI W RADZIE,

PRZYPOMINAJĄC:

1. O tym, że określone w załączniku do strategii Unii Europejskiej na rzecz młodzieży europejskie cele młodzieżowe #3 i #10 – „Włączające społeczeństwa” i „Zrównoważona zielona Europa” – mają służyć „umożliwianiu i zapewnieniu włączenia społecznego wszystkich młodych ludzi” oraz „zbudowaniu społeczeństwa, w którym wszystkie młode osoby aktywnie działają na rzecz środowiska, są wyedukowane w tej dziedzinie i zdolne dokonywać zmian w swoim codziennym życiu” <sup>(1)</sup>.
2. O tym, że młodzi ludzie są znaczącymi inicjatorami <sup>(2)</sup> zmian i innowacji oraz kluczowymi partnerami we wdrażaniu Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 oraz innych wielostronnych umów i instrumentów, w tym porozumienia klimatycznego z Paryża <sup>(3)</sup> i Europejskiego Zielonego Ładu <sup>(4)</sup>. Ponadto w Agendzie ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 wielokrotnie powtórzono zasadę, zgodnie z którą nikt nie zostanie pominięty <sup>(5)</sup>. W myśl Konwencji ONZ o prawach dziecka każde dziecko ma prawo do swobodnego wyrażania swoich poglądów we wszystkich sprawach go dotyczących <sup>(6)</sup>. Młodzi ludzie mają prawo do merytorycznego uczestnictwa w kształtowaniu, wdrażaniu, monitorowaniu i ocenianiu polityk, które wpływają na nich i na ogół społeczeństwa, oraz w działaniach następujących w odniesieniu do tych polityk <sup>(7)</sup>.
3. O uznaniu dialogu i odpowiedzialności międzypokoleniowej za jedną z podstaw rzetelnego kształtowania polityki <sup>(8)</sup>, dostrzeżeniu kluczowej roli młodych ludzi w działaniach na rzecz środowiska oraz wadze uwypuklenia postępów czynionych we wspieraniu merytorycznego zaangażowania młodzieży <sup>(9)</sup>.
4. O tym, że Europejski Rok Młodzieży 2022 <sup>(10)</sup> dał impuls do wzmocnienia pozycji młodych ludzi, w tym osób młodych o mniejszych szansach, i ich wspierania, tak by zdobywali odpowiednią wiedzę i kompetencje pozwalające im stać się aktywnymi i zaangażowanymi obywatelami i inicjatorami zmian. Podczas zorganizowanej w dniu 6 grudnia 2022 r. konferencji „Zajmij się przyszłością” zamykającej Europejski Rok Młodzieży decydenci polityczni i interesariusze zajmujący się młodzieżą potwierdzili swoje wspólne zobowiązanie do uwzględniania perspektywy młodzieżowej w kształtowaniu polityki i do zwiększenia udziału młodych ludzi w procesach kształtowania polityki. Zaapelowano również o położenie większego nacisku na profilaktykę zdrowia, zaradzenie problemom ze zdrowiem psychicznym i zjawisku samotności, a także zwiększenie uczestnictwa w zorganizowanych zajęciach sportowych.

<sup>(1)</sup> Załącznik 3 do rezolucji Rady Unii Europejskiej i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie ram europejskiej współpracy na rzecz młodzieży: Strategia Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 (Dz.U. C 456 z 18.12.2018, s. 1).

<sup>(2)</sup> Konkluzje Rady pt. „Kompleksowe podejście do przyspieszenia wdrażania oenztetowskiej agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 – lepsze odbudowanie po kryzysie związanym z COVID-19” (dok. 9850/21).

<sup>(3)</sup> Organizacja Narodów Zjednoczonych, porozumienie paryskie (2015).

<sup>(4)</sup> Komisja Europejska, komunikat pt. „Europejski Zielony Ład” (COM(2019) 640 final).

<sup>(5)</sup> Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, wyd. Zgromadzenie Ogólne ONZ, A/RES/70/1.

<sup>(6)</sup> Konwencja Organizacji Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka, Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 44/25.

<sup>(7)</sup> Konkluzje Rady w sprawie ochrony i tworzenia dla młodych ludzi przestrzeni obywatelskich, które ułatwiają merytoryczne uczestnictwo młodzieży (Dz.U. C 501 I z 13.12.2021, s. 19).

<sup>(8)</sup> Konkluzje Rady w sprawie promowania wymiaru międzypokoleniowego w obszarze młodzieży w celu wspierania dialogu i spójności społecznej (Dz.U. C 495 z 29.12.2022, s. 56).

<sup>(9)</sup> Stockholm +50, The Global Youth Policy Paper (dokument z międzynarodowego spotkania Stockholm +50 sformułowany przez przedstawicieli młodzieży) (trzecia wersja oficjalna z maja 2022 r.).

<sup>(10)</sup> Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2316 z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie Europejskiego Roku Młodzieży (2022) (Dz.U. L 462 z 28.12.2021, s. 1–9).

## ŚWIADOMI, ŻE:

5. Zajęcie się społecznym wymiarem zrównoważonego rozwoju <sup>(11)</sup> jest jednym z kluczowych aspektów wzmocnienia pozycji słabszych grup społecznych. Kwestie zrównoważonego rozwoju mają charakter przekrojowy. Wykluczenie społeczno-ekonomiczne i wykluczenie demokratyczne idą ze sobą w parze, co wpływa na stopień, w jakim młodzi ludzie są w stanie angażować się w działania na rzecz zrównoważonego rozwoju. Osiągnięcie sprawiedliwego, zrównoważonego i inkluzywnego rozwoju za pomocą procesów demokratycznych musi uwzględniać wszystkie perspektywy i opinie, a drogą do tego są przestrzeganie zasad wolności słowa i wolności prasy oraz inkluzywne procesy na wszystkich szczeblach.
6. Grupa, którą definiujemy jako „młodzież”, składa się z wielu tożsamości o różnych zdolnościach, potrzebach, dążeniach, zasobach i interesach, stojących przed różnymi wyzwaniami i możliwościami i pochodzących z różnych środowisk edukacyjnych, kulturowych, geograficznych, ekonomicznych i społecznych. Różnice te wpływają na interesy, możliwości i zdolność tych osób w zakresie angażowania się w działania na rzecz zrównoważonego rozwoju i na rzecz środowiska.
7. Czynniki takie jak różnice w gęstości zaludnienia i strukturze demograficznej, tj. różnice między obszarami miejskimi, wiejskimi i oddalonymi, peryferyjnymi, słabiej rozwiniętymi i najbardziej oddalonymi, wpływają również na istnienie i dostępność zrównoważonej infrastruktury dla młodych ludzi.
8. Pandemia COVID-19, kryzys energetyczny wywołany wojną napastniczą Federacji Rosyjskiej przeciwko Ukrainie oraz kryzys klimatyczny uwidocznili nierówności w naszych społeczeństwach, ponieważ kryzysy te w różny sposób dotknęły grupy młodych ludzi, a niektóre grupy odczuły je w nieproporcjonalny sposób. Nierówny dostęp do praw człowieka dla młodych ludzi o mniejszych szansach, np. dostęp do edukacji i opieki zdrowotnej, stał się podczas tych kryzysów jeszcze bardziej widoczny. Warunki wstępne, takie jak zdrowie psychiczne i fizyczne, warunki życia i warunki mieszkaniowe, dostęp do uczenia się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego, możliwości zatrudnienia i zajęcia rekreacyjne, mają kluczowe znaczenie dla odporności młodych ludzi i ich możliwości zrównoważonego życia.
9. Demokracja i prawa człowieka są nierozdzielnie związane ze zrównoważonym rozwojem, ponieważ zmiana klimatu ma nieproporcjonalny wpływ na grupy zmarginalizowane znajdujące się w trudnej sytuacji. Osoby o najmniejszych zasobach mają największe trudności z dostosowaniem się do zmian związanych z klimatem <sup>(12)</sup>, dlatego w przypadku osób zagrożonych ubóstwem wyższe jest prawdopodobieństwo, że będą dotknięte problemami związanymi z zanieczyszczeniami i środowiskiem <sup>(13)</sup>. Ponadto negatywne skutki zmiany klimatu mogą wpływać na młodych ludzi, których praca, życie i zaangażowanie w tradycje kulturowe są w różnoraki sposób uzależnione od zasobów naturalnych, tak że może to zagrażać ich zdolności do kierowania własnym życiem <sup>(14)</sup>.

## UWAŻAJĄ, ŻE:

10. Wszyscy młodzi ludzie powinni mieć dobre warunki życia, perspektywy zatrudnienia, zdolność do kierowania własnym życiem oraz wpływania na kształtowanie polityki i rozwój społeczeństwa. Młodzi ludzie są jednym z atutów naszych społeczeństw, a także podmiotami praw jednostki i podmiotami kształtującymi zmianę <sup>(15)</sup>.
11. Wiedza, perspektywy i doświadczenia młodych ludzi przyczyniają się do bardziej przemyślanych decyzji politycznych i stanowią cenne zasoby w procesie demokratycznym. Polityka młodzieżowa powinna przyjąć podejście dwutorowe polegające na rozwijaniu i formułowaniu inicjatyw bezpośrednio z młodymi ludźmi, na ich rzecz i za ich pośrednictwem – w drodze aktywnego i merytorycznego uczestnictwa młodych ludzi – oraz na uwzględnianiu polityki młodzieżowej we wszystkich obszarach polityki.

<sup>(11)</sup> Definicja „społecznego wymiaru zrównoważonego rozwoju” znajduje się w załączniku II do załącznika.

<sup>(12)</sup> Organizacja Narodów Zjednoczonych, World Youth Report (Światowy raport o młodzieży) (2020).

<sup>(13)</sup> Eurostat, Wskaźniki jakości życia – środowisko naturalne i życiowe (2022).

<sup>(14)</sup> Komunikat Komisji pt. „Budując Europę odporną na zmianę klimatu – nowa strategia w zakresie przystosowania do zmiany klimatu” (COM(2021) 82 final).

<sup>(15)</sup> Konkluzje Rady pt. „Zachęcanie młodych ludzi jako podmiotów kształtujących zmianę do zaangażowania na rzecz ochrony środowiska” (Dz.U. C 159 z 12.4.2022, s. 9).

12. Unijna polityka młodzieżowa, w tym unijny dialog młodzieżowy, powinna przyczynić się do tworzenia społeczeństwa dla wszystkich obecnych i przyszłych pokoleń, w którym omawiane i rozwiązywane są najpoważniejsze wyzwania związane z kwestiami społecznymi, takie jak ubóstwo, samotność niewynikająca z wyboru <sup>(16)</sup>, zdrowie psychiczne, zrównoważony rozwój i zmiana klimatu, bez powodowania przy tym pogarszania sytuacji na świecie.
13. Zwiększenie włączenia społecznego wszystkich młodych ludzi jest konieczne, aby promować zrozumienie wzajemnie powiązanych globalnych wyzwań, przed którymi stoi świat, oraz wspierać młodych ludzi w zdobywaniu wiedzy, umiejętności i kompetencji potrzebnych do bardziej zrównoważonego życia oraz do wnoszenia wkładu – zarówno indywidualnie, jak i zbiorowo – w bardziej zrównoważone społeczeństwo. Pomocne w tym celu mogą być unijne programy na rzecz młodzieży – Erasmus+ i Europejski Korpus Solidarności, a także inne unijne i krajowe programy i działania dotyczące wolontariatu lub działalności obywatelskiej, o ile takie istnieją, oraz inicjatywy na rzecz aktywności obywatelskiej.
14. Wszyscy młodzi ludzie powinni mieć dostęp do opartych na dowodach, zweryfikowanych informacji i danych, formułowanych w sposób przyjazny dla młodzieży i w wielu językach, co ma zapewnić wszystkim młodym ludziom możliwość przyswajania informacji oraz rozwijania zrównoważonych zachowań i własnej roli jako inicjatorów zmian i świadomych obywateli.

#### PODKREŚLAJĄ, ŻE:

15. Ze względu na globalny charakter wyzwań, takich jak pandemia COVID-19, zmiana klimatu i utrata różnorodności biologicznej, konieczna jest jak najszersza współpraca na wszystkich szczeblach zapewniająca merytoryczne i skuteczne uczestnictwo młodzieży.
16. Niezbędne jest dalsze angażowanie młodych ludzi w polityki zrównoważonego rozwoju na wszystkich szczeblach, by wykorzystać potencjał i kreatywność tych osób, zważywszy że inwestowanie w młodych ludzi to silny impuls dla zrównoważonej przyszłości. Prowadzenie dialogu na temat kwestii etycznych i społecznych związanych ze zrównoważonym rozwojem, zarówno wśród młodych ludzi, jak i między różnymi pokoleniami w społeczeństwie, na przykład w drodze dialogu międzypokoleniowego, ma zasadnicze znaczenie dla budzenia nadziei oraz budowania zrozumienia i poszanowania różnych perspektyw i realiów.
17. Wielu młodych ludzi w Europie rozumie kwestie zrównoważoności i środowiska i mobilizuje się w związku ze swoimi obawami dotyczącymi tych kwestii. Są również młodzi ludzie, którzy nie angażują się w kwestie społeczne. Poziom mobilizacji i zaangażowania wśród młodych osób nie jest jednakowy i zależy od różnorodnych czynników, takich jak np. dostęp do informacji, wykształcenie, status społeczno-ekonomiczny czy miejsce zamieszkania. Różne grupy młodych ludzi potrzebują innego rodzaju zachęt i wsparcia, by uczestniczyć w rozwoju społeczeństwa. Niezbędne jest zatem przyjęcie całościowego podejścia i opracowanie inkluzywnych i partycypacyjnych działań w takich kwestiach jak zrównoważony rozwój, prawa człowieka, równość płci, równość szans, sprawiedliwość społeczna i zmiana klimatu.
18. Organizacje młodzieżowe, praca z młodzieżą oraz inne działania z zakresu uczenia się pozaformalnego i nieformalnego są ważne dla zapewnienia informacji i wsparcia młodym ludziom znajdującym się poza strukturami formalnymi; często stanowią one uzupełnienie usług świadczonych przez organy publiczne na wszystkich szczeblach.

#### ODNOTOWUJĄ:

19. Przesłanie uczestników konferencji UE na temat młodzieży z marca 2023 r. o tym, jak ważne jest zapewnianie młodym ludziom wiarygodnych, dostępnych i przyjaznych użytkownikom informacji oraz dostępu do formalnej i pozaformalnej edukacji o zrównoważoności i zmianie klimatu. Odnotowują również przesłanie o tym, jak ważne jest stosowanie międzypokoleniowych i interdyscyplinarnych podejść, by wzmacniać pozycję młodych ludzi poprzez dostarczanie im niezbędnych informacji, wiedzy i narzędzi pokazujących sposoby angażowania się w zrównoważone i inkluzywne praktyki.

<sup>(16)</sup> Definicja „samotności” znajduje się w załączniku II do załącznika.

ZWRACAJĄ SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH, BY NA ODPOWIEDNICH SZCZEBLACH:

20. Zapewniały dostępne, trwałe i wielopoziomowe struktury zarządzania <sup>(17)</sup> oraz oferowały możliwości organizacjom młodzieżowym i młodym ludziom, w tym niedostatecznie reprezentowanym grupom młodych ludzi, zgodnie z istniejącymi sprawdzonymi praktykami, np. kodeksem dobrych praktyk Rady Europy w zakresie udziału społeczeństwa obywatelskiego w procesie decyzyjnym <sup>(18)</sup>, aby umożliwić merytoryczne zaangażowanie i zapewnić dostępne mechanizmy służące do przekazywania informacji zwrotnych i przeprowadzania oceny takich procesów.
21. Promowały w sposób pozaformalny możliwości edukacyjne dla osób pracujących z młodzieżą pozwalające rozwijać wiedzę, umiejętności i kompetencje niezbędne do tego, by osoby te w swoich praktykach poruszały kwestie włączenia społecznego i zrównoważonego rozwoju.
22. Zachęcały do rozwijania możliwości szkolenia i uczenia się zawodowego dla edukatorów <sup>(19)</sup>, w tym osób pracujących z młodzieżą, by usprawnić informowanie, edukowanie i wzmacnianie pozycji wszystkich młodych ludzi w zakresie zrównoważonego rozwoju, dzięki czemu młodzi ludzie mogliby dokonywać świadomych i zrównoważonych wyborów w codziennym życiu i mogliby być zaangażowani w procesy decyzyjne.
23. Nadały priorytet zdrowiu psychicznemu i dobrostanowi młodych ludzi zwłaszcza poprzez uznanie problemów ze zdrowiem psychicznym za jedną z najważniejszych kwestii zdrowotnych będących przedmiotem troski młodych ludzi <sup>(20)</sup>, poprzez wzmocnienie opartej na wiedzy promocji zdrowia psychicznego, kompetencji w zakresie zdrowia psychicznego i działań profilaktycznych w różnych środowiskach za pośrednictwem podejść międzysektorowych oraz poprzez promowanie i rozwijanie sprawiedliwego dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych, które są zintegrowane, bezpieczne i skoncentrowane na ludziach, w celu poprawy zdrowia, dobrostanu i jakości życia młodych ludzi, a przez to w celu zwiększenia siły i odporności całego społeczeństwa.
24. Rozważyły zastosowanie perspektywy młodzieżowej opartej na prawach <sup>(21)</sup> względem polityk na rzecz zrównoważonej infrastruktury, zwłaszcza w odniesieniu do przystępnych cenowo i dostępnych środków transportu publicznego i mieszkań, aby zapewnić wszystkim młodym ludziom zrównoważone i ekologiczne opcje.

ZWRACAJĄ SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH I KOMISJI EUROPEJSKIEJ, BY PRZESTRZEGAJĄC ZASADY POMOCNICZOŚCI, W SWOICH OBSZARACH KOMPETENCJI I NA ODPOWIEDNICH SZCZEBLACH:

25. Uwzględniły wyniki 9. cyklu unijnego dialogu młodzieżowego przy opracowywaniu i wdrażaniu przyszłych polityk związanych z włączeniem społecznym i zrównoważonym rozwojem.
26. Zapewniły wszystkim młodym ludziom dostęp do przysługujących im praw, zgodnie z międzynarodowymi deklaracjami i konwencjami, poprzez uwzględnienie perspektywy młodzieżowej opartej na prawach przy opracowywaniu, wdrażaniu, monitorowaniu i ocenie, na wszystkich szczeblach, środków, które mają wpływ na młodych ludzi. Ważne jest zadbanie o to, by decydenci mieli niezbędne kompetencje i dostęp do odpowiednich narzędzi do kreowania inkluzywnych i partycypacyjnych procesów decyzyjnych.
27. Nadal wspierały badania i analizy, z wykorzystaniem istniejących narzędzi, takich jak Youth Wiki <sup>(22)</sup>, oraz gromadziły zdezagregowane dane na temat tego, w jaki sposób wykluczenie społeczne i zmiana klimatu wiążą się ze zdrowiem psychicznym, dobrostanem i warunkami życia młodych ludzi, mając na uwadze ewentualną potrzebę wprowadzenia nowych wskaźników i mechanizmów monitorowania służących do pomiaru oddziaływania wykluczenia społecznego i zmiany klimatu.

<sup>(17)</sup> Konkluzje Rady w sprawie wzmacniania zarządzania wielopoziomowego przy promowaniu uczestnictwa młodych ludzi w procesach decyzyjnych (Dz.U. C 241 z 21.6.2021, s. 3).

<sup>(18)</sup> Rada Europy, Kodeks dobrych praktyk w zakresie udziału społeczeństwa obywatelskiego w procesie decyzyjnym (CONF/PLE(2009) CODE1).

<sup>(19)</sup> Definicja „edukatora” znajduje się w załączniku II do załącznika.

<sup>(20)</sup> Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego, Children and Mental Health: preventive approaches to anxiety and depression (Zdrowie psychiczne dzieci: profilaktyka zaburzeń depresyjno-lękowych), Urząd Publikacji (2021).

<sup>(21)</sup> Definicja „perspektywy młodzieżowej opartej na prawach” znajduje się w załączniku II do załącznika.

<sup>(22)</sup> Youth Wiki to platforma internetowa prowadzona przez Komisję Europejską prezentująca informacje na temat polityki młodzieżowej krajów europejskich.

28. Poprawiły dostępność różnych mechanizmów uczestnictwa, takich jak rady młodzieżowe, wysłuchania młodzieży i konferencje partycypacyjne, w tym unijnego dialogu młodzieżowego, a także narzędzi cyfrowych służących uczestnictwu, a przy tym dbały o to, by mechanizmy te kładły nacisk na obawy różnych grup młodych ludzi w społeczeństwie, w tym niereprezentowanych i niedostatecznie reprezentowanych, wiążące się z uczestnictwem w takich mechanizmach i odgrywaniem w nich wiodącej roli.
29. W pełni wykorzystywały potencjał programu Erasmus+, Europejskiego Korpusu Solidarności i EFS+, w tym w stosownych przypadkach inicjatywy ALMA (mierz wysoko, ucz się, osiągnij biegłość, realizuj cele), do tworzenia możliwości dotyczących bardziej sprzyjających włączeniu społecznemu i zrównoważonych projektów i działań w zakresie mobilności, w tym mobilności hybrydowej, dla wszystkich młodych ludzi. Szczególny nacisk należy położyć na uczestnictwo osób młodych o mniejszych szansach.

ZWRACAJĄ SIĘ DO KOMISJI EUROPEJSKIEJ, BY ZGODNIE Z ZASADĄ POMOCNICZOŚCI:

30. Zapewniła długofalowe działania informacyjne na szczeblu europejskim, w tym za pośrednictwem Europejskiego Portalu Młodzieżowego i innych odpowiednich narzędzi informacyjnych, w sposób przyjazny dla młodzieży, inkluzywny, wielojęzyczny i dostępny, odnoszące się do polityk i programów UE związanych ze zrównoważonym rozwojem i zmianą klimatu, a także z procesami partycypacyjnymi w instytucjach europejskich.
31. Ułatwiała działania w zakresie partnerskiego uczenia się o zrównoważoności i włączeniu społecznym.
32. Nadal promowała i wspierała podejście międzysektorowe i synergie z innymi inicjatywami, takimi jak koalicja na rzecz edukacji dla klimatu, zalecenie Rady w sprawie uczenia się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju <sup>(23)</sup> oraz nowy europejski Bauhaus.

---

<sup>(23)</sup> Dz.U. C 243 z 27.6.2022, s. 1–9.

## ZAŁĄCZNIK I

## DOKUMENTY ŹRÓDŁOWE

Przyjmując niniejsze konkluzje, Rada i przedstawiciele rządów państw członkowskich zebrani w Radzie, uwzględniają następujące dokumenty:

- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów pt. „Europejski Zielony Ład” (COM(2019) 640 final).
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów pt. „Budując Europę odporną na zmianę klimatu – nowa strategia w zakresie przystosowania do zmiany klimatu” (COM(2021) 82 final).
- Konkluzje Rady pt. „Kompleksowe podejście do przyspieszenia wdrażania oenzytowskiej agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 – lepsze odbudowanie po kryzysie związanym z COVID-19” (dok. 9850/21).
- Konkluzje Rady w sprawie ochrony i tworzenia dla młodych ludzi przestrzeni obywatelskich, które ułatwiają merytoryczne uczestnictwo młodzieży (Dz.U. C 501 I z 13.12.2021, s. 19).
- Konkluzje Rady w sprawie promowania wymiaru międzypokoleniowego w obszarze młodzieży w celu wspierania dialogu i spójności społecznej (Dz.U. C 495 z 29.12.2022, s. 56).
- Konkluzje Rady pt. „Zachęcanie młodych ludzi jako podmiotów kształtujących zmianę do zaangażowania na rzecz ochrony środowiska” Dz.U. C 159 z 12.4.2022, s. 9.
- Konkluzje Rady w sprawie wzmocnienia zarządzania wielopoziomowego przy promowaniu uczestnictwa młodych ludzi w procesach decyzyjnych Dz.U. C 241 z 21.6.2021, s. 3.
- Rada Europy, Kodeks dobrych praktyk w zakresie udziału społeczeństwa obywatelskiego w procesie decyzyjnym (CONF/PLE(2009)CODE1).
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów pt. „Unia równości: Strategia na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030 (COM(2021) 101 final).
- Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2316 z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie Europejskiego Roku Młodzieży (2022) (Dz.U. L 462 z 28.12.2021, s. 1–9).
- Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego, Children and Mental Health: preventive approaches to anxiety and depression (Zdrowie psychiczne dzieci: profilaktyka zaburzeń depresyjno-lękowych), Europejska platforma inwestycji na rzecz dzieci, Urząd Publikacji (2021).
- Eurostat, Wskaźniki jakości życia – środowisko naturalne i życiowe (wrzesień 2022).
- Europejski filar praw socjalnych proklamowany przez Parlament Europejski, Radę i Komisję Europejską (Dz.U. C 428 z 13.12.2017, s. 10).
- Ramy wdrażania Strategii EKG ONZ dotyczącej edukacji dla zrównoważonego rozwoju w latach 2021–2030.
- Sprawozdanie naukowo-polityczne JRC, Baarck, J., Balahur-Dobrescu, A., Cassio, L.G., D’hombres, B., Pasztor, Z. i Tinctori, G., Loneliness in the EU. Insights from surveys and online media data (Samotność w UE. Spostrzeżenia z badań i dane z mediów internetowych), Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg (2021).
- OECD, Global Teaching InSights, Teaching for Climate Action – Summary of Insights (Nauczanie na rzecz działań klimatycznych – podsumowanie spostrzeżeń) (2021).
- Rezolucja Rady Unii Europejskiej i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie ram europejskiej współpracy na rzecz młodzieży: Strategia Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2019–2027. (Dz.U. C 456 z 18.12.2018).
- Stockholm +50, The Global Youth Policy Paper (dokument z międzynarodowego spotkania Stockholm +50 sformułowany przez przedstawicieli młodzieży) (trzecia wersja oficjalna z maja 2022 r.).
- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, Zgromadzenie Ogólne ONZ, A/RES/70/1.
- Organizacja Narodów Zjednoczonych, World Youth Report (Światowy raport o młodzieży) (2020).

- Organizacja Narodów Zjednoczonych, porozumienie paryskie (2015).
  - Organizacja Narodów Zjednoczonych, Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, Zbiór traktatów ONZ, tom 2515 (2006).
  - Organizacja Narodów Zjednoczonych, Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, Aarhus (1998).
  - Konwencja ONZ o prawach dziecka (1989), nr 27531, Zbiór Traktatów ONZ, tom 1577, art. 12.
  - Organizacja Narodów Zjednoczonych, Powszechna deklaracja praw człowieka (1948).
  - Organizacja Narodów Zjednoczonych, Raport Światowej Komisji ds. Środowiska i Rozwoju, „Nasza wspólna przyszłość”, [raport Komisji Brundtland], A/42/427 (1987).
-

## ZAŁĄCZNIK II

## DEFINICJE

Do celów niniejszych konkluzji Rady stosuje się następujące definicje:

„Edukatorki”: termin „edukatorki” obejmuje nauczycieli (posiadających potwierdzony status nauczyciela lub status równoważny zgodnie z krajowym ustawodawstwem i praktyką) oraz trenerów (osoby realizujące co najmniej jedno zadanie związane z funkcją szkoleniową – w zakresie teorii lub praktyki – w instytucji edukacyjnej bądź w miejscu pracy). Termin ten obejmuje nauczycieli w kształceniu ogólnym i szkolnictwie wyższym, nauczycieli i trenerów kształcenia i szkolenia zawodowego (w tym ustawicznego), a także pracowników placówek wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, edukatorów osób dorosłych oraz osoby pracujące z młodzieżą <sup>(1)</sup>.

„Samotność”: termin „samotność” ma głęboko subiektywny charakter. Chodzi o postrzeganą rozbieżność między pożądaną a rzeczywistą siecią relacji danej osoby. Jest to bardzo negatywne doświadczenie. Chodzi nie tylko o utrzymywanie zbyt małej liczby kontaktów społecznych jako takich, ale również o poczucie, że te relacje są niewystarczająco satysfakcjonujące. Innymi słowy samotność nie oznacza bycia samemu, ale poczucie osamotnienia. W tym względzie samotność jest czymś innym niż izolacja społeczna, która ma wymiar obiektywny i jest definiowana jako brak relacji z innymi osobami lub bardzo niewielka liczba znaczących więzi <sup>(2)</sup>.

„Perspektywa młodzieżowa oparta na prawach” <sup>(3)</sup>: termin „perspektywa młodzieżowa oparta na prawach” stanowi połączenie krajowych celów polityki młodzieżowej z prawami dzieci i młodzieży określonymi w konwencjach międzynarodowych oraz przepisach ustawowych i wykonawczych. Taka perspektywa powinna opierać się na badaniach i danych statystycznych oraz mieć na celu stworzenie warunków umożliwiających włączanie młodych ludzi w ogólny rozwój społeczeństwa, zarówno w ramach ich własnych inicjatyw, jak i w ramach inicjatyw decydentów. Perspektywa młodzieżowa oparta na prawach może funkcjonować jako metoda pozwalająca decydentom nabyć odpowiednie kompetencje w zakresie uwzględniania perspektywy młodych ludzi w procesie decyzyjnym.

„Społeczny wymiar zrównoważonego rozwoju”: zrównoważony rozwój definiuje się powszechnie jako rozwój, który wychodzi naprzeciw potrzebom teraźniejszości, a przy tym nie narusza zdolności przyszłych pokoleń do realizacji swoich potrzeb <sup>(4)</sup>. Oznacza konieczność zaspokojenia podstawowych potrzeb wszystkich osób i zaoferowanie wszystkim możliwości realizacji dążeń do lepszego życia. Zrównoważony rozwój obejmuje trzy wymiary: gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Społeczny wymiar zrównoważonego rozwoju opiera się na podstawowych wartościach: sprawiedliwości i demokracji, w tym na skutecznej realizacji wszystkich praw człowieka – politycznych, obywatelskich, gospodarczych, społecznych i kulturalnych – w odniesieniu do wszystkich ludzi. W 2021 r. Rada potwierdziła, że konieczne jest wzmocnienie społecznego wymiaru zrównoważonego rozwoju, by promować prawa człowieka, równość płci, włączenie społeczne, rozwój społeczny, spójność społeczną i równość we wszystkich jej formach, a także dialog społeczny, bezpieczeństwo i higienę pracy oraz godną pracę <sup>(5)</sup>.

---

<sup>(1)</sup> Jak zdefiniowano w konkluzjach Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie kształcenia i szkolenia osób pracujących z młodzieżą (Dz.U. C 412 z 9.12.2019, s. 12) oraz w zaleceniu Rady w sprawie uczenia się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju (Dz.U. C 243 z 27.6.2022, s. 1).

<sup>(2)</sup> Sprawozdanie naukowo-polityczne JRC, Baarck, J., Balahur-Dobrescu, A., Cassio, L.G., D’hombres, B., Pasztor, Z. i Tintori, G., *Loneliness in the EU. Insights from surveys and online media data (Samotność w UE. Spostrzeżenia z badań i dane z mediów internetowych)*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg (2021).

<sup>(3)</sup> Szwedzka Agencja ds. Młodzieży i Społeczeństwa Obywatelskiego.

<sup>(4)</sup> Organizacja Narodów Zjednoczonych, Raport Światowej Komisji ds. Środowiska i Rozwoju, „Nasza wspólna przyszłość”, [raport Komisji Brundtland], A/42/427 (1987).

<sup>(5)</sup> Konkluzje Rady pt. „Kompleksowe podejście do przyspieszenia wdrażania oenztetowskiej agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 – lepsze odbudowanie po kryzysie związanym z COVID-19” (dok. 9850/21).